

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (dziesiąta izba)

z dnia 16 lutego 2023 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Polityka azyłowa – Rozporządzenie (WE) nr 604/2013 – Kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej – Artykuł 6 ust. 1 – Najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka – Artykuł 16 ust. 1 – Osoba zależna – Artykuł 17 ust. 1 – Klauzula dyskrecjonalna – Wprowadzenie w życie przez państwo członkowskie – Obywatelka państwa trzeciego będąca w ciąży w chwili złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej – Małżeństwo – Małżonek korzystający z ochrony międzynarodowej w danym państwie członkowskim – Decyzja odmowna w sprawie rozpatrzenia wniosku i w sprawie przekazania wnioskodawczyni do innego państwa członkowskiego uznanego za odpowiedzialne za ten wniosek

W sprawie C-745/21

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez rechtbank Den Haag (sąd rejonowy w Hadze, Niderlandy) postanowieniem z dnia 29 listopada 2021 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 2 grudnia 2021 r., w postępowaniu:

L.G.

przeciwko

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

TRYBUNAŁ (dziesiąta izba),

w składzie: D. Gratsias, prezes izby, E. Regan (sprawozdawca), prezes piątej izby, i Z. Csehi, sędzia,

rzecznik generalny: T. Ćapeta,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu L.G. – F. van Dijk i A. Khalaf, advocaten,

* Język postępowania: niderlandzki.

- w imieniu rządu niderlandzkiego – M.K. Bulterman i H.S. Gijzen, w charakterze pełnomocników,
  - w imieniu Komisji Europejskiej – L. Grønfeldt i F. Wilman, w charakterze pełnomocników,
- podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii, wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 16 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (Dz.U. 2013, L 180, s. 31) (zwanego dalej „rozporządzeniem Dublin III”).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między obywatelką państwa trzeciego a staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (sekretarzem stanu ds. sprawiedliwości i bezpieczeństwa, Niderlandy) (zwanym dalej „sekretarzem stanu”) w przedmiocie decyzji tego ostatniego o odmowie rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przez tę obywatelkę i o przekazaniu tego wniosku do Republiki Litewskiej ze względu na to, że to owo inne państwo członkowskie jest odpowiedzialne za jego rozpatrzenie.

Ramy prawne

Prawo Unii

Rozporządzenie (WE) nr 343/2003

- 3 Artykuł 15 rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (Dz.U. 2003, L 50, s. 1) (zwanego dalej „rozporządzeniem Dublin II”), zawarty w rozdziale IV tego rozporządzenia, zatytułowanym „Klauzula humanitarna”, przewidywał w ust. 2:
„W przypadku gdy zainteresowana osoba jest uzależniona od pomocy innej osoby z powodu ciąży lub opieki nad niemowlęciem, poważnej choroby, poważnego upośledzenia lub podeszłego wieku państwa członkowskie nie rozłączają lub łączą osoby ubiegające się o azyl z osobą spokrewnioną przebywającą na terytorium jednego z państw członkowskich, pod warunkiem że więzy rodzinne istniały w kraju pochodzenia”.
- 4 Rozporządzenie Dublin II zostało uchylone i zastąpione rozporządzeniem Dublin III w dniu 19 lipca 2013 r.

Rozporządzenie Dublin III

- 5 Artykuł 2 rozporządzenia Dublin III zatytułowany „Definicje”, zawarty w rozdziale I tego rozporządzenia, zatytułowanym „Przedmiot i definicje”, ma następujące brzmienie:

„Na użytek niniejszego rozporządzenia:

[...]

g) »członkowie rodziny« oznaczają – o ile rodzina istniała już w kraju pochodzenia – następujących członków rodziny wnioskodawcy, którzy przebywają na terytorium państw członkowskich:

- małżonek wnioskodawcy lub jego partner stanu wolnego, z którym pozostaje on w stałym związku, w przypadku [gdy] zgodnie z prawem lub praktyką zainteresowanego państwa członkowskiego związki niemałżeńskie traktowane są w sposób porównywalny z małżeństwami na mocy przepisów tego państwa członkowskiego odnoszących się do obywateli państw trzecich,

[...]”.

- 6 Artykuł 3, zatytułowany „Rozpatrywanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej”, zawarty w rozdziale II tego rozporządzenia, zatytułowanym „Zasady ogólne i zabezpieczenia”, stanowi w ust. 1:

„Państwa członkowskie rozpatrują każdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej złożony przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który składa wniosek na terytorium jednego z nich, w tym na granicy lub w strefach tranzytowych. Wniosek jest rozpatrywany przez jedno państwo członkowskie, którym jest państwo, które kryteria wymienione w rozdziale III wskazują jako odpowiedzialne”.

- 7 Artykuł 6 wskazanego rozporządzenia, zatytułowany „Gwarancje dla małoletnich”, przewiduje:

„1. W ramach wszelkich postępowań przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu jednym z priorytetów jest dla państw członkowskich jak najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka.

[...]

3. Przy ocenie, co najlepiej służy zabezpieczeniu interesów dziecka, państwa członkowskie ściśle współpracują z[e] sobą, a w szczególności należy uwzględnić następujące czynniki:

- a) możliwości ponownego połączenia rodziny;

[...]”.

- 8 Rozdział III rozporządzenia Dublin III, zatytułowany „Kryteria ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego”, zawiera art. 7–15.

- 9 Zgodnie z art. 9 tego rozporządzenia, zatytułowanym „Członkowie rodziny będący beneficjentami ochrony międzynarodowej”:

„W przypadku gdy wnioskodawca ma członka rodziny – bez względu na to, czy rodzina została założona jeszcze w kraju pochodzenia – któremu zezwolono na pobyt jako beneficjentowi ochrony międzynarodowej w państwie członkowskim, to państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, pod warunkiem że zainteresowane osoby wyrażą taką wolę na piśmie”.

- 10 Artykuł 12 tego rozporządzenia, zatytułowany „Wydanie dokumentów pobytu lub wiz”, stanowi w ust. 2–3:

„2. W przypadku gdy wnioskodawca jest w posiadaniu ważnej wizy, państwo członkowskie, które wydało tę wizę, jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej [...].

3. W przypadku gdy wnioskodawca jest w posiadaniu więcej niż jednego ważnego dokumentu pobytu lub wizy wydan[ych] przez różne państwa członkowskie, odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej przyjmowana jest przez państwa członkowskie w następującej kolejności:

- a) państwo członkowskie, które wydało dokument pobytu przyznający prawo do najdłuższego okresu pobytu lub, w przypadku gdy okresy ważności są identyczne, państwo członkowskie, które wydało dokument [...] pobytu o najpóźniejszej dacie wygaśnięcia;
  - b) państwo członkowskie, które wydało wizę o najpóźniejszej dacie wygaśnięcia, w przypadku gdy poszczególne wizy są tego samego typu;
  - c) w przypadku gdy wizy są różnego rodzaju, państwo członkowskie, które wydało wizę o najdłuższym okresie ważności lub, w przypadku gdy okresy ważności są identyczne, państwo członkowskie, które wydało wizę o najpóźniejszej dacie wygaśnięcia”.
- 11 Artykuł 16 rozporządzenia Dublin III, zatytułowany „Osoby zależne”, zawarty w rozdziale IV tego rozporządzenia, zatytułowanym „Osoby zależne oraz klauzule dyskrecjonalne”, stanowi w ust. 1:

„W przypadku gdy wnioskodawca jest uzależniony – z powodu ciąży lub opieki nad niemowlęciem, poważnej choroby, poważnego upośledzenia lub podeszłego wieku – od pomocy swojego dziecka, rodzeństwa lub rodzica legalnie zamieszkującego w jednym z państw członkowskich lub jeżeli dziecko, rodzeństwo lub rodzic wnioskodawcy legalnie zamieszkujący w jednym z państw członkowskich są uzależnieni od pomocy wnioskodawcy, państwa członkowskie w normalnej sytuacji nie rozłączają wnioskodawcy z tym dzieckiem, rodzeństwem lub rodzicem lub łączą je ze sobą, pod warunkiem że więzy rodzinne istniały w kraju pochodzenia, że dziecko, rodzeństwo lub rodzic są w stanie zaopiekować się tą osobą zależną i że osoby te wyrażą taką wolę na piśmie”.

- 12 W tym samym rozdziale art. 17 tego rozporządzenia, zatytułowany „Klauzule dyskrecjonalne”, stanowi w ust. 1 akapit pierwszy:

„Na zasadzie odstępstwa od art. 3 ust. 1 każde państwo członkowskie może zdecydować o rozpatrzeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wniesionego w tym państwie przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, nawet jeżeli za takie rozpatrzenie nie jest odpowiedzialne na podstawie kryteriów ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu”.

- 13 Artykuł 20 tego rozporządzenia, zatytułowany „Wszczęcie postępowania”, zawarty w sekcji 1 rozdziału VI wspomnianego rozporządzenia, zatytułowanego „Postępowania w sprawie przejścia i wtórnego przejścia”, stanowi w ust. 3:

„Do celów niniejszego rozporządzenia status małoletniego towarzyszącego wnioskodawcy i odpowiadającego definicji członka rodziny jest rozpatrywany nieodłącznie od statusu tego członka jego rodziny przez państwo członkowskie odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej temu członkowi rodziny, nawet jeżeli małoletni sam nie jest wnioskodawcą, o ile najlepiej zabezpiecza to jego interesy. W identyczny sposób traktowane są dzieci urodzone po przyjeździe wnioskodawcy na terytorium państw członkowskich, bez potrzeby wszczęcia nowego postępowania w celu ich przejścia”.

Prawo niderlandzkie

- 14 Zgodnie z art. 2 księgi pierwszej Burgerlijk Wetboek (niderlandzkiego kodeksu cywilnego) dziecko poczęte, lecz jeszcze nie urodzone, uważa się za już urodzone, jeżeli wymaga tego jego interes.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 15 Skarżąca w postępowaniu głównym, obywatelka syryjska, otrzymała od przedstawicielstwa Republiki Litewskiej na Białorusi wizę ważną od 10 sierpnia 2016 r. do 9 listopada 2017 r.
- 16 W lipcu 2017 r. opuściła ona Syrię, a po przejechaniu między innymi przez Turcję, Grecję, Litwę i Polskę dotarła do Niderlandów w dniu 27 września 2017 r.
- 17 W dniu 28 września 2017 r. skarżąca w postępowaniu głównym złożyła wniosek o azyl w Niderlandach.
- 18 W dniu 10 października 2017 r. skarżąca zawarła związek małżeński z obywatelem państwa trzeciego, któremu azyl został już udzielony przez to państwo członkowskie, w którym zamieszkuje on od 2011 r. Wspomniana skarżąca i jej mąż znali się przed zawarciem związku małżeńskiego, ale w tamtym czasie nie zamieszkiwali wspólnie.
- 19 W dniu 12 października 2017 r. władze niderlandzkie zwróciły się do władz litewskich o przejście skarżącej w postępowaniu głównym ze względu na to, że należało uznać, iż Republika Litewska jest odpowiedzialna za rozpatrzenie wniosku o azyl na podstawie art. 12 ust. 2 lub 3 rozporządzenia Dublin III.
- 20 W dniu 12 grudnia 2017 r. władze litewskie zgodziły się na to przejście.
- 21 Ponieważ sekretarz stanu wydał w dniu 2 lutego 2018 r. projekt decyzji o przekazaniu skarżącej w postępowaniu głównym na Litwę, skarżąca ta przedstawiła swoje uwagi w przedmiocie tego projektu, oświadczając i wykazując w dniu 16 lutego 2018 r., że jest w ciąży.
- 22 Decyzją z dnia 12 marca 2018 r. (zwaną dalej „sporną decyzją”) sekretarz stanu postanowił nie rozpatrywać złożonego przez skarżącą w postępowaniu głównym wniosku o zezwolenie na pobyt tymczasowy dla osoby ubiegającej się o azyl ze względu na to, że za rozpatrzenie tego wniosku odpowiedzialna była Republika Litewska.

- 23 W dniu 20 czerwca 2018 r. skarżąca w postępowaniu głównym urodziła w Niderlandach córkę. Sprawozdanie z dnia 3 sierpnia 2018 r. przedstawione przez skarżącą w postępowaniu głównym i przygotowane przez dwóch ekspertów stwierdzało na podstawie porównania materiału genetycznego, że małżonek tej skarżącej jest, z prawdopodobieństwem bliskim pewności, ojcem tego dziecka. Jest on również jego ojcem ipso iure na podstawie prawa niderlandzkiego, ponieważ dziecko urodziło się w czasie trwania małżeństwa.
- 24 Sekretarz stanu wydał zatem córce skarżącej w postępowaniu przed sądem krajowym zezwolenie na legalny pobyt na czas określony, obwarowane ograniczeniem, zgodnie z którym pobyt powinien odbywać się „u [ojca]”.
- 25 Skarżąca w postępowaniu głównym wniosła do rechtbank Den Haag (sądu rejonowego w Hadze, Niderlandy), będącego sądem odsyłającym, skargę, w której domaga się stwierdzenia nieważności spornej decyzji. W uzasadnieniu skargi podniosła naruszenie, odpowiednio, art. 9, art. 16 ust. 1 i art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III, interpretowanych w świetle najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka jeszcze nie urodzonego w chwili składania jej wniosku.
- 26 Co się tyczy przede wszystkim art. 9 rozporządzenia Dublin III, sąd odsyłający wskazuje, że oddalił on argumentację opartą na naruszeniu tego przepisu w orzeczeniu wstępnym z dnia 4 kwietnia 2018 r. W braku istotnego powodu pozwalającego na zmianę tej oceny Sąd ten jest zatem nią związany.
- 27 Następnie, jeśli chodzi o art. 17 ust. 1 tego rozporządzenia, sąd ten wskazuje, że gdyby w świetle tego przepisu uznał on w tym samym orzeczeniu wstępnym, że badanie przeprowadzone przez sekretarza stanu w spornej decyzji było zbyt ograniczone, ocena ta nie mogłaby zostać utrzymana. W wyroku z dnia 23 stycznia 2019 r., M.A. i in. (C-661/17, EU:C:2019:53, pkt 71) Trybunał orzekł bowiem w międzyczasie, że względy związane z najlepszym zabezpieczeniem interesów dziecka nie mogą zobowiązywać państwa członkowskiego do skorzystania z tego art. 17 ust. 1, a zatem do rozpatrzenia przez nie wniosku, za który nie jest ono odpowiedzialne. Taka wykładnia prawa Unii dokonana przez Trybunał stanowi istotny powód odstąpienia od oceny dokonanej w orzeczeniu wstępnym.
- 28 Co się tyczy wreszcie art. 16 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia, sąd odsyłający wskazuje, że zdaniem skarżącej w postępowaniu głównym przepis ten powinien być interpretowany szeroko, podobnie jak wykładnia podobnego poprzedzającego go przepisu, zawartego w art. 15 ust. 2 rozporządzenia Dublin II, przyjęta przez Trybunał w wyroku z dnia 6 listopada 2012 r., K (C-245/11, EU:C:2012:685), ponieważ ze względu na najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka nie ma znaczenia, że więź rodzinna między ojcem a nieurodzonym dzieckiem nie istniała w kraju pochodzenia matki.
- 29 Sekretarz stanu podnosi natomiast, że art. 2 księgi pierwszej niderlandzkiego kodeksu cywilnego dotyczy wyłącznie praw cywilnych, a nie prawa pobytu lub odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Ponadto art. 24 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej nie dotyczy ochrony nieurodzonego dziecka. W dodatku art. 16 rozporządzenia Dublin III nie dotyczy stosunków zależności pomiędzy wnioskodawcą ubiegającym się o ochronę międzynarodową a jego partnerem. Wykładnia dokonana przez Trybunał w wyroku z dnia 6 listopada 2012 r., K (C-245/11, EU:C:2012:685) jest w tym zakresie nieaktualna, z wyjątkiem tego, że w wyroku tym podkreślono wymóg istnienia więzi rodzinnej w kraju pochodzenia. Wreszcie rozporządzenie to nie może mieć już zastosowania do córki skarżącej w postępowaniu

głównym, ponieważ córka ta uzyskiwała w międzyczasie zezwolenie na pobyt czasowy zezwalające jej na pozostanie z ojcem. Ponadto w zakresie, w jakim służy to najlepszemu zabezpieczeniu interesów dziecka, życie rodzinne może być prowadzone z obojgiem rodziców na Litwie.

- 30 Sąd odsyłający uważa, że z uwagi na datę porodu skarżącej w postępowaniu głównym była ona w ciąży od około połowy września 2017 r., czyli przed złożeniem przez nią wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Tymczasem na mocy art. 2 księgi pierwszej niderlandzkiego kodeksu cywilnego istnieje obowiązek potraktowania dziecka, z którym skarżąca w postępowaniu głównym była w ciąży, tak jak gdyby było ono już urodzone, gdy służy to najlepszemu zabezpieczeniu interesów tego dziecka.
- 31 Powstaje zatem pytanie, czy prawo Unii stoi na przeszkodzie temu, by interesy nieurodzonego dziecka były brane pod uwagę w sposób autonomiczny przy ustalaniu państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o azyl i przy podejmowaniu decyzji o przekazaniu. W tym względzie Trybunał orzekł już w wyroku z dnia 23 stycznia 2019 r., M.A. i in. (C-661/17, EU:C:2019:53), że z art. 20 ust. 3 rozporządzenia Dublin III wynika, iż domniemywa się, że utrzymanie jedności rodziny jest zgodne z najlepszym zabezpieczeniem interesów dziecka. Tymczasem z jednej strony przepis ten przyznaje wyraźnie dziecku urodzonemu po przybyciu osoby ubiegającej się o azyl na terytorium państwa członkowskiego ten sam status co dziecku towarzyszącemu takiej osobie, a z drugiej strony błędem byłoby uznanie, że jedność rodziny mogłaby zostać zachowana podczas rozpatrywania wniosku o azyl na Litwie, ponieważ ojcu dziecka nie przysługuje prawo pobytu w tym państwie członkowskim.
- 32 Inną kwestią, którą należy rozstrzygnąć, jest to, czy wykluczone jest stosowanie art. 16 ust. 1 rozporządzenia Dublin III. Zgodnie bowiem z brzmieniem tego przepisu dotyczy on wyłącznie dzieci, braci, sióstr, ojca i matki wnioskodawcy, lecz nie jego małżonka. Jednakże w wyroku z dnia 6 listopada 2012 r., K (C-245/11, EU:C:2012:685) Trybunał dokonał szerokiej wykładni podobnego przepisu, który poprzedzał art. 16 ust. 1, a mianowicie art. 15 ust. 2 rozporządzenia Dublin II.
- 33 W przypadku gdyby wspomniany art. 16 ust. 1 mógł mieć zastosowanie, powstaje również pytanie, czy ciąża skarżącej w postępowaniu głównym doprowadziła do powstania sytuacji zależności od jej męża w rozumieniu tego przepisu. W tym względzie należy wziąć pod uwagę okoliczność, że skarżąca nie ma rodziny ani innych relacji na Litwie, nie zna języka tego państwa członkowskiego i nie posiada środków utrzymania. Tymczasem stosunek zależności istnieje co do zasady między bardzo małym dzieckiem a każdym z jego rodziców.
- 34 Wreszcie, zakładając, że prawo Unii nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu interesów dziecka jeszcze nieurodzonego, sąd odsyłający zastanawia się, czy interesy takiego dziecka oznaczają, że na mocy art. 16 ust. 1 rozporządzenia Dublin III władze niderlandzkie miały obowiązek czuwania, poza wyjątkowymi okolicznościami, nad tym, aby dziecko to mogło pozostać ze swoim ojcem podczas rozpatrywania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.
- 35 W tych okolicznościach rechtbank Den Haag (sąd rejonowy w Hadze) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy prawo Unii stoi na przeszkodzie temu, aby w ramach określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu najlepszemu zabezpieczeniu interesów dziecka, z którym wnioskująca o azyl była w ciąży w momencie złożenia tego wniosku, było na mocy przepisu prawa krajowego przyznawane samodzielne znaczenie?

- 2) a) Czy art. 16 ust. 1 rozporządzenia Dublin III stoi na przeszkodzie temu, aby przepis ten znalazł zastosowanie, w sytuacji gdy chodzi o małżonka wnioskującej o azyl, przebywającego legalnie w państwie członkowskim, do którego skierowano wniosek o azyl?
b) Jeżeli nie, to czy ciąża wnioskującej o azyl powoduje, że jest ona uważana za uzależnioną – w rozumieniu tego przepisu rozporządzenia – od pomocy swojego małżonka, z którym jest w ciąży?
- 3) Jeżeli prawo Unii nie stoi na przeszkodzie temu, aby w ramach określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o azyl najlepszemu zabezpieczeniu interesów nieurodzonego dziecka na mocy przepisu prawa krajowego przyznane było samodzielne znaczenie, to czy art. 16 ust. 1 rozporządzenia Dublin III może mieć zastosowanie do relacji pomiędzy nieurodzonym dzieckiem a przebywającym legalnie w państwie członkowskim, do którego skierowano wniosek, ojcem tego nieurodzonego dziecka?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytań drugiego i trzeciego

- 36 Poprzez pytania drugie i trzecie, które należy rozpatrzyć łącznie i w pierwszej kolejności, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 16 ust. 1 rozporządzenia Dublin III należy interpretować w ten sposób, że znajduje on zastosowanie, w sytuacji gdy istnieje stosunek zależności między wnioskodawcą ubiegającym się o ochronę międzynarodową a jego małżonkiem legalnie zamieszkującym w państwie członkowskim, w którym złożono wniosek o taką ochronę, lub między nieurodzonym dzieckiem tego wnioskodawcy i tym małżonkiem, który jest również ojcem tego dziecka.
- 37 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z brzmieniem tego przepisu państwa członkowskie w normalnej sytuacji nie rozłączają wnioskodawcy, odpowiednio, z jego „dzieck[iem], rodzeństw[em] lub rodzic[em]” legalnie zamieszkującymi w jednym z państw członkowskich lub łączą ich ze sobą, jeżeli istnieje między nimi stosunek zależności, pod warunkiem że więzi rodzinne istniały w kraju pochodzenia, że to dziecko, to rodzeństwo lub ten rodzic czy też wnioskodawca, stosownie do przypadku, są w stanie zaopiekować się tą osobą zależną i że osoby te wyrażą taką wolę na piśmie.
- 38 Należy stwierdzić, że z brzmienia tego przepisu jasno wynika, iż art. 16 ust. 1 rozporządzenia Dublin III nie ma zastosowania w przypadku stosunku zależności między wnioskodawcą ubiegającym się o ochronę międzynarodową a jego małżonkiem, ponieważ taki stosunek zależności nie jest objęty tym przepisem.
- 39 Jak słusznie zauważyli rząd niderlandzki i Komisja Europejska, przyjęta przez Trybunał w pkt 38–43 wyroku z dnia 6 listopada 2012 r., K (C-245/11, EU:C:2012:685) wykładnia wyrażenia „osoba spokrewniona” użytego w art. 15 ust. 2 rozporządzenia Dublin II, poprzedzającym art. 16 ust. 1 rozporządzenia Dublin III, jest w tym względzie bez znaczenia, ponieważ ten ostatni przepis zastąpił to wyrażenie wyczerpującą listą osób, na której nie figuruje małżonek lub stały partner, i to nawet jeśli są oni „członkami rodziny”, tak jak członkowie ci są zdefiniowani w art. 2 lit. g) rozporządzenia Dublin III.

- 40 Ponadto z brzmienia art. 16 ust. 1 rozporządzenia Dublin III równie jasno wynika, że przepis ten ma zastosowanie wyłącznie w przypadku stosunku zależności, w którym znajduje się wnioskodawca ubiegający się o ochronę międzynarodową, niezależnie od tego, czy jest on zależny od osób wymienionych w tym przepisie, czy też przeciwnie, osoby te są zależne od tego wnioskodawcy.
- 41 Z powyższego wynika, że przepis ten nie ma zastosowania w przypadku stosunku zależności między dzieckiem takiego wnioskodawcy a jedną z tych osób, jak w niniejszym przypadku ojcem tego dziecka, będącego również małżonkiem wnioskodawczynie o udzielenie ochrony międzynarodowej, której dotyczy postępowanie główne.
- 42 W świetle powyższych rozważań na pytania drugie i trzecie należy odpowiedzieć, że art. 16 ust. 1 rozporządzenia Dublin III należy interpretować w ten sposób, że nie znajduje on zastosowania, w sytuacji gdy istnieje stosunek zależności między wnioskodawcą ubiegającym się o ochronę międzynarodową a jego małżonkiem legalnie zamieszkującym w państwie członkowskim, w którym złożono wniosek o taką ochronę, lub między nieurodzonym dzieckiem tego wnioskodawcy i tym małżonkiem, który jest również ojcem tego dziecka.

W przedmiocie pytania pierwszego

- 43 Ponieważ sąd krajowy nie odnosi się w swoim pierwszym pytaniu do żadnego konkretnego przepisu prawa Unii, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE procedury współpracy między sądami krajowymi a Trybunałem do tego ostatniego należy udzielenie sądowi krajowemu użytecznej odpowiedzi, która umożliwi mu rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu. W związku z tym Trybunał powinien w razie potrzeby przeformułować przedłożone mu pytania. W tym celu Trybunał może wyprowadzić z całości informacji przedstawionych przez sąd odsyłający, a w szczególności z uzasadnienia postanowienia odsyłającego, elementy tego prawa, które wymagają wykładni w świetle przedmiotu sporu w postępowaniu głównym (wyrok z dnia 20 października 2022 r., Koalitsia „Demokraticzna Bułgaria – Obedinenie”, C-306/21, EU:C:2022:813, pkt 43, 44 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 44 W niniejszej sprawie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że – jak wskazano w pkt 27 niniejszego wyroku – sąd odsyłający początkowo uznał w orzeczeniu wstępnym wydanym w kontekście sprawy w postępowaniu głównym, że w spornej decyzji sekretarz stanu nie zbadał w wymagany prawem sposób wpływu art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III. Wydaje się jednak, że sąd ten zmienił później tę ocenę w następstwie wydania wyroku z dnia 23 stycznia 2019 r., M.A. i in. (C-661/17, EU:C:2019:53).
- 45 W tych okolicznościach należy uznać, że poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by ustawodawstwo państwa członkowskiego nakładało na właściwe organy krajowe, jedynie ze względu na najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka, obowiązek rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przez obywatelkę państwa trzeciego, gdy była ona w ciąży w chwili składania wniosku, nawet jeśli kryteria określone w art. 7–15 tego rozporządzenia wskazują inne państwo członkowskie jako odpowiedzialne za ten wniosek.

- 46 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia Dublin III wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej jest rozpatrywany przez jedno państwo członkowskie, które jest wyznaczone jako odpowiedzialne na podstawie kryteriów określonych w rozdziale III tego rozporządzenia, obejmującym art. 7–15.
- 47 Jednakże, na zasadzie odstępstwa od tego art. 3 ust. 1, art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III przewiduje, że każde państwo członkowskie może zdecydować o rozpatrzeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wniesionego w tym państwie przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, nawet jeśli na podstawie tych kryteriów nie jest odpowiedzialne za takie rozpatrzenie.
- 48 Prawdą jest, jak zauważył rząd niderlandzki, Trybunał w pkt 72 wyroku z dnia 23 stycznia 2019 r., M.A. i in. (C-661/17, EU:C:2019:53) orzekł w istocie, że art. 6 ust. 1 rozporządzenia Dublin III nie zobowiązuje państwa członkowskiego, które nie jest na podstawie kryteriów określonych w rozdziale III tego rozporządzenia odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej do uwzględnienia najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka i do rozpatrzenia przez samo to państwo tego wniosku na podstawie art. 17 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia.
- 49 Należy jednak stwierdzić, że z wyroku tego wynika również, iż nic nie stoi na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie rozpatrywało taki wniosek ze względu na to, że takie rozpatrzenie stanowi najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka.
- 50 Trybunał we wspomnianym wyroku orzekł bowiem również, że z samego brzmienia art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III jasno wynika, iż przepis ten, mający na celu ochronę prerogatyw państw członkowskich w wykonywaniu prawa do udzielania ochrony międzynarodowej, pozwalając każdemu państwu członkowskiemu na podjęcie suwerennej decyzji, w zależności od względów politycznych, humanitarnych lub praktycznych, o wyrażeniu zgody na rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, nawet jeśli państwo to nie jest odpowiedzialne na podstawie kryteriów określonych w tym rozporządzeniu, pozostawia ich uznaniu decyzję o dokonaniu takiego rozpatrzenia, przy czym skorzystanie z uprawnienia przewidzianego w tym przepisie nie jest uzależnione od żadnego szczególnego warunku. Do danego państwa członkowskiego należy zatem, w świetle zakresu uznania przyznanego w ten sposób przez to rozporządzenie, określenie okoliczności, w których zamierza ono korzystać z uprawnienia przyznanego w tym art. 17 ust. 1 i podjęcie decyzji o rozpatrzeniu przez samo to państwo wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, za który nie jest odpowiedzialne na podstawie kryteriów ustanowionych w tym rozporządzeniu (zob. podobnie wyrok z dnia 23 stycznia 2019 r., M.A. i in., C-661/17, EU:C:2019:53, pkt 58–60, 71).
- 51 Tymczasem w niniejszej sprawie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że zdaniem sądu odsyłającego przepis niderlandzkiego kodeksu cywilnego, zgodnie z którym nieurodzone dziecko należy uznać za już urodzone, jeżeli najlepiej zabezpiecza to jego interesy, zobowiązuje, ze względu na szczególne znaczenie, jakie przepis ten przywiązuje do najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka, organy krajowe do rozpatrzenia, z tego tylko powodu, wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przez obywatelkę państwa trzeciego, gdy obywatelka ta była w ciąży w chwili składania tego wniosku, nawet jeśli kryteria określone w rozdziale III rozporządzenia Dublin III wskazują na inne państwo członkowskie jako odpowiedzialne za ten wniosek.

- 52 Zdaniem tego sądu ten przepis prawa krajowego nakłada zatem na organy niderlandzkie w takich okolicznościach obowiązek skorzystania z uprawnienia przewidzianego w klauzuli dyskrecjonalnej zawartej w art. 17 ust. 1 tego rozporządzenia.
- 53 W związku z tym do sądu odsyłającego należy zbadanie, czy w sprawie w postępowaniu głównym właściwe organy krajowe naruszyły prawo krajowe poprzez oddalenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przez skarżącą w postępowaniu głównym, podczas gdy w chwili składania tego wniosku była ona w ciąży.
- 54 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, by ustawodawstwo państwa członkowskiego nakładało na właściwe organy krajowe, jedynie ze względu na najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka, obowiązek rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przez obywatelkę państwa trzeciego, gdy w chwili składania wniosku była ona w ciąży, nawet jeśli kryteria określone w art. 7–15 tego rozporządzenia wskazują inne państwo członkowskie jako odpowiedzialne za ten wniosek.

W przedmiocie kosztów

- 55 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziesiąta izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 16 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca**

należy interpretować w ten sposób, że:

nie znajduje on zastosowania, w sytuacji gdy istnieje stosunek zależności między wnioskodawcą ubiegającym się o ochronę międzynarodową a jego małżonkiem legalnie zamieszkującym w państwie członkowskim, w którym złożono wniosek o taką ochronę, lub między nieurodzonym dzieckiem tego wnioskodawcy i tym małżonkiem, który jest również ojcem tego dziecka.

- 2) Artykuł 17 ust. 1 rozporządzenia nr 604/2013**

należy interpretować w ten sposób, że:

nie stoi on na przeszkodzie temu, by ustawodawstwo państwa członkowskiego nakładało na właściwe organy krajowe, jedynie ze względu na najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka, obowiązek rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przez obywatelkę państwa trzeciego, gdy w chwili składania wniosku była ona

w ciąży, nawet jeśli kryteria określone w art. 7–15 tego rozporządzenia wskazują inne państwo członkowskie jako odpowiedzialne za ten wniosek.

Podpisy